

Vis van de maand

Epalzeorhynchus frenatus (Fowler 1934)

Martin Byttebier, Aquatropica Kortrijk

Algemeen: Orde: CYPRINIFORMES (karperachtigen)

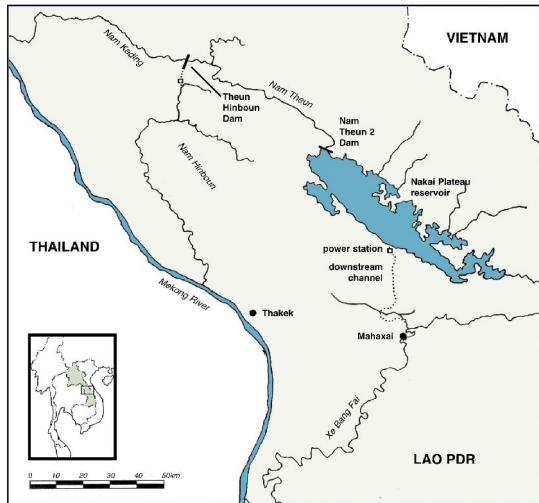
Familie: CYPRINIDAE (echte karpers)

Synoniem: *Labeo frenatus*, *Labeo erythrura*

Nederlandse naam: roodvinhaai, regenbooghaai, oranje franjelijp

Voorkomen: Thailand, Laos en Cambodja. Vroeger was deze vis vrij algemeen te vinden in Thailand in de bekkens van de Mae Klong, Chao Phraya en de Mekong.

De Laos-populatie is beperkt tot het Mekongbekken boven en onder de Khone Phapheng-waterval met inbegrip van de benedenloop van de Xe Bang Fai. De Xe Bang Fai was een van de laatst overgebleven maagdelijke stromen in Laos. Door de bouw van de hydro-elektrische Nam Theun 2-dam (voltooid in maart 2010) op de gelijknamige rivier, waardoor water van de Nam Theun, via een

kunmatig kanaal, 27 km verderop in de Xe Bang Fai geloosd wordt, dreigt de waterhuishouding van de Xe Bang Fai grondig te veranderen, met mogelijks nefaste gevolgen voor de fauna en flora van de Xe Bang Fai.

In Cambodja is de roodvinhaai tot minstens Phnom Penh te vinden in de benedenloop van de Mekong en in het Tonlé Sap rivier/meerbekken.

Ze zijn meestal te vinden boven zanderige bodems. In het regen seizoen verplaatsen ze zich naar overstroomde gebieden.

Door allerlei omstandigheden (vervuiling, afdamming, verlies van habitat, enz.) is de huidige

verspreiding van de roodvinhaai niet zo algemeen meer. De laatste decennia zijn al complete populaties verdwenen. Sommige rapporten melden dat de oranje franjelijp reeds een tiental jaar niet meer gezien werd in de bovenloop van de Mae Klong. Vrij algemeen wordt aangenomen dat overbevisning van deze soort voor de handel een van de voornaamste oorzaken is van het verdwijnen van de vis. Maar tot op heden is er nog geen enkel rapport verschenen dat dit kan hard maken. Het is meer dan waarschijnlijk dat de oranje franjelijp uit zijn natuurlijk habitat verdwijnt door toedoen van milieuveranderingen (afdamming, droogleggen van moerassen, enz.)

De vissen die in de handel te vinden zijn, komen haast uitsluitend uit commerciële viskwekerijen.

Geslachtsonderscheid: is heel moeilijk te zien bij jonge vissen. Seksueel volwassen vrouwtjes hebben een merkbaar dikker lichaam dan de mannetjes. De mannetjes zouden ook een donker rand hebben aan de anale vin.

Grootte: worden maximaal 15 cm lang.

Gedrag: tegenover soortgenoten zijn deze vissen zeer onverdraagzaam. Jonge

Yasuhikotakia sidhimunki

exemplaren hebben de neiging zich bijna de hele dag te verstoppert. Naarmate ze ouder worden groeit echter hun onverdraagzaamheid tegenover soortgenoten of vissen met min of meer hetzelfde uiterlijk. Sommige oranje franjelippen zijn meer oorlogszuchtig dan de andere. Zo zijn er talrijke meldingen van vreedzaam samenleven met

soorten, zoals bijv. *Chromobotia macracanthus* (clownbotia). Het heeft er alle schijn van dat ze modderkruipers van de geslachten *Chromobotia*, *Botia*, *Syn-crossus* en *Yasuhikotakia* in het algemeen met rust laten, maar dat soortgenoten en bijv. *Crossocheilus*-, *Garra*- en *Gyrinocheilus*-soorten genadeloos opgejaagd worden. Andere bodembewonende vissen, zoals de meeste meervallen en zelfs cichliden worden best niet samengehouden met de oranje franjelijp, daar de kans bestaat dat ze eveneens opgejaagd zullen worden.

Als bewoners van de bovenste waterlaag kan men best robuuste vissen zoals *Barilius*-, *Opsarius*- en *Devario*- en groot wordende *Puntius*- en *Rasbora*-soorten kiezen. Het best voegt men de oranje franjelijp als laatste vis toe aan het aquarium. Hierdoor vermijdt men dat de roodvinhaai het complete aquarium als zijn bezit gaat beschouwen.

Opsarius pulchellus

Het is over het algemeen geen goed idee meerdere roodvinhaaien samen te houden. Deze vis is immers een echte solitair en komt in de natuur waarschijnlijk enkel in contact met soortgenoten tijdens het broedseizoen. In de aquariumhandel is het niet ongevoelbaar bakken vol jonge oranje franjelippen met gehavende vinnen te zien. En dit vijandig gedrag neemt enkel maar toe bij ouder worden. Het is daarom aangeraden slechts één exemplaar in de bak te houden. In een zeer grote bak vol met schuilplaatsen is het wellicht mogelijk meerdere exemplaren samen te houden, maar bedenk wel dat ieder exemplaar een territorium met een diameter van 1 m nodig heeft.

Bakinrichting: deze vis zal het goed doen in iedere grote, goed onderhouden bak, waar er voldoende schuilplaatsen voorhanden zijn. Het best komt hij echter tot zijn recht, als men een soort rivieraquarium opzet voorzien van rotsen, grind en enkele keien. Verder kan men gebruik maken van takken die een netwerk van hoekjes en schaduwrijke plaatsen vormen. In zo'n bak zal het waarschijnlijk moeilijk zijn het klassieke assortiment planten te gebruiken. Harde plantensoorten zoals javavaren (*Microsorium pteropus*), *Bolbitis*- en *Anubias*-soorten, vastgemaakt aan de decorstukken, kunnen hier perfect gebruikt worden. In zo'n omgeving zal de oranje franjelijp zich natuurlijker gedragen.

Zoals veel andere vissen die van stromend water houden, voelen ze zich beter als er veel opgeloste zuurstof in het water aanwezig is en er voldoende stroming is. Aan de waterwaarden stellen ze niet echt veel eisen: 22 – 26 °C, pH 6,5 – 8 (optimaal pH 7), hardheid van 5 – 15 °dGH.

Voedsel: in de natuur voeden ze zich met aufwuchs, algen, kleine kreeftachtigen, insectenlarven, enz. In het aquarium zijn ze alleseters. Om ze echter in goede conditie te houden, moet er toch een groot percentage plantaardig voedsel aanwezig zijn. *Epalzeorhynchos frenatus* is een van de weinige vissen die baard- en penseelalgen eet.

Kweken: hier en daar duiken berichten op over het nakweken van de oranje franjelijp in het aquarium. Het gaat hier echter dan meestal over het kweken via hormonale stimulatie. Men kan stellen dat in het aquarium onder normale omstandigheden deze vis bijna niet tot kweken te brengen is. In commerciële kwekerijen worden ze echter massaal gekweekt. Er zijn zelfs albino's te verkrijgen.

Opmerkingen: Vele jaren was dit een van de populairste vissen in de aquariumhandel. Indien gehouden onder ideale omstandigheden, is dit een prachtige vis die meer dan 15 jaar oud kan worden. In de handel wordt hij soms aangeboden als algeneter; inderdaad, zoals hoger besproken, is het een van de

weinige vissen die naast de gewone algen ook baard- en penseelalgen eet. Maar gezien zijn karakter is het niet echt de moeite waard deze vis aan te schaffen ter algenbestrijding.

Bronnen:

Eschmeyer, W. N. & Fricke, R. (eds.) Catalog of Fishes electronic version (09/03/2012).

<http://research.calacademy.org/research/ichthyology/catalog/fishcatmain.asp>

Froese, R. and D. Pauly. Editors. 2012. FishBase. World Wide Web electronic publication. www.fishbase.org, version (02/2012).

Schäfer, F. 2007. Verkannt und verleumdet: Feuerschwanz & Co. Datz 60(1): 10-12 (Aaquarien-Praxis)

Schäfer, F. 2007. Feuerschwänze. Datz 60(1): 10 (Aaquarien-Praxis)